

Tekst: Annemiek Wissink / Melanie de Ruiter-Groenewegen

Samenwerken: het bereikbare ideaal

**Uitgelicht uit het eerste Nationaal Verenigings Onderzoek.
Hoe werken verenigingen samen en wat zoeken ze daarbij?
Met tips van experts.**

Het Nationaal Verenigings Onderzoek (NVO) is eind 2020 voor het eerst gehouden. De bedoeling van DNA en IVBB is om dit onderzoek elk jaar te herhalen. Zo kunnen we verenigingen in Nederland steeds beter in kaart brengen en op de kaart zetten. Het eerste NVO bevestigt dat alle verenigingen een beetje op elkaar lijken, ook al heeft de ene tien leden en de andere meer dan 1 miljoen. En al is de ene er voor bedrijven en de andere voor mensen met interesse in heemkunde. Hele verschillende typen verenigingen zijn met innovatie bezig, organiseren netwerken of bieden expertise

Alle verenigingen hebben te maken met governancevragen die typisch horen bij een vereniging. In elke vereniging werken professionals en vrijwilligers samen, al is dat in een brancheorganisatie gemiddeld een professional op ruim twee vrijwilligers, in een beroepsorganisatie een op vier en in een vrijwilligersorganisatie een op bijna twintig. En wat doen verenigingen voor Nederland? Alles. Je kunt het zo gek niet bedenken of er is een vereniging actief die het voor mensen en organisaties mogelijk maakt om samen doelen te bereiken, van (online) zingen in een koor tot het coronaproof laten werken van een hele sector.

Wat voegen verenigingen toe aan Nederland?

Met verenigingen krijgen wij: aandacht, acceptatie, acties, beweging, belangenbehartiging, bescherming, beeld, betrokkenheid, cohesie, contact, duidelijkheid, geluk, gesprek, geluid, inspiratie, invloed, kwaliteit, kennis, kracht, naam, ontwikkeling, positie, proces, plek, podium, samenwerking, stem, sfeer, tevredenheid, uitvoering, vakmanschap, veiligheid, verbondenheid, vernieuwing, verbetering, vermaak, welbevinden, zichtbaarheid.

(Bron: open antwoorden NVO 2020)

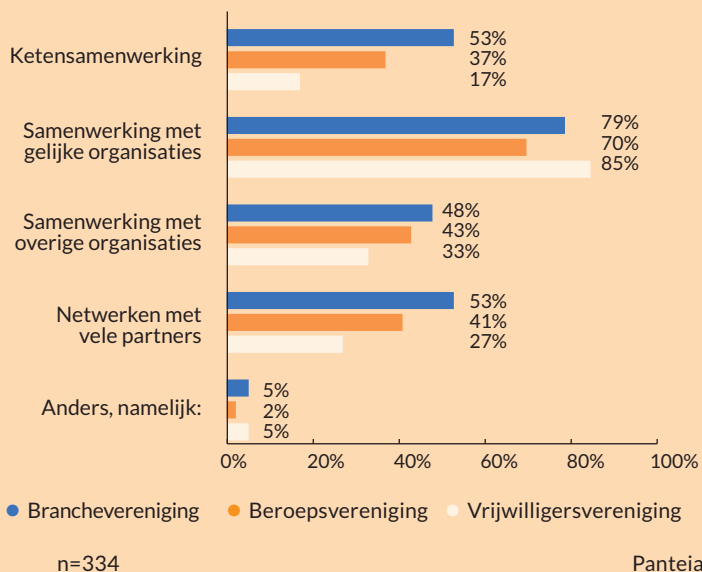
Samenwerken in een vereniging

Een van de hoofdonderwerpen in het Nationaal Verenigings Onderzoek is samenwerken. Daar zoomen we in dit artikel op in. Een vorm van samenwerken door verenigingen kan ontstaan door aan te sluiten bij een vereniging als DNA of een

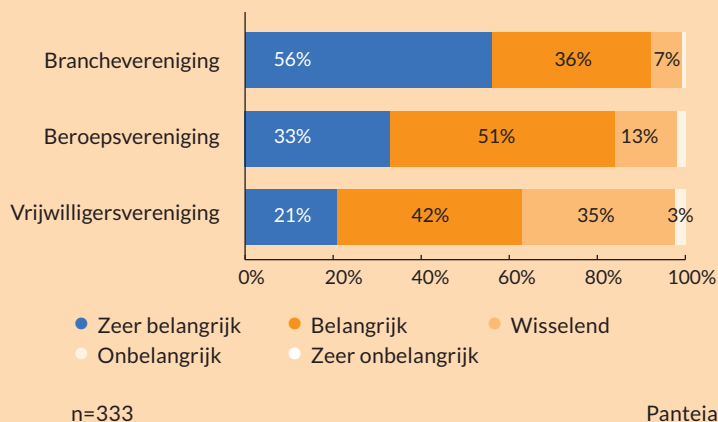
koepel op een specifiek werkgebied. De meeste verenigingen zijn lid van een of meer andere verenigingen. Ongeveer de helft van de verenigingen laat weten dat hun handelen nauwelijks bepaald wordt door dit lidmaatschap. Nog eens bijna de helft zegt dat hun handelen deels bepaald wordt door de verenigingen. Er zijn maar een paar verenigingen die sterk bepaald worden door hun aansluiting bij een andere vereniging.

Favoriete samenwerkingsverbanden

Bij alle verenigingen zijn de samenwerkingen met gelijke organisaties favoriet. Daarnaast is te zien dat brancheorganisaties alle overige typen samenwerkingen die we hebben uitgevraagd het meest bezigen. Dit wordt gevolgd door beroepsverenigingen. Vrijwilligersverenigingen zijn de hekkensluiter.

Hoe belangrijk is samenwerken

De samenwerkingen worden door 92% van de brancheverenigingen als (zeer) belangrijk aangemerkt. Ook 84% van de beroepsverenigingen ervaart de samenwerkingen als (zeer) belangrijk. Bij de vrijwilligersverenigingen is dit percentage lager, maar toch nog altijd bijna twee derde (63%).

Nadelen van samenwerken

Naast voordelen van de samenwerkingen, kunnen er ook nadelen aan kleven. De belangrijkste twee nadelen zijn het ondersneeuwen van het eigenbelang in het totaalbelang en minder profileringsmogelijkheden voor de eigen vereniging. De verenigingen geven zelf nog vaak als extra nadeel aan dat samenwerken tijd en energie kost. Veel verenigingen rapporteren geen enkel nadeel: bij de vrijwilligersverenigingen ziet 55% uitsluitend voordelen. Bij de beroepsverenigingen is dit 51% en bij de brancheverenigingen is dit 42%.

Meer samenwerken

Branche- en beroepsverenigingen wensen met name meer samenwerking op het gebied van belangenbehartiging. Bij vrijwilligersverenigingen zijn de wensen verspreid over belangenbehartiging, leden werven en kennisdeling. Maar weinig branche- en beroepsverenigingen wensen samenwerking op het gebied van fondsenwerving of ander financieel voordeel. Iets minder dan een vijfde van de verenigingen wenst geen (extra) samenwerkingen aan te gaan.

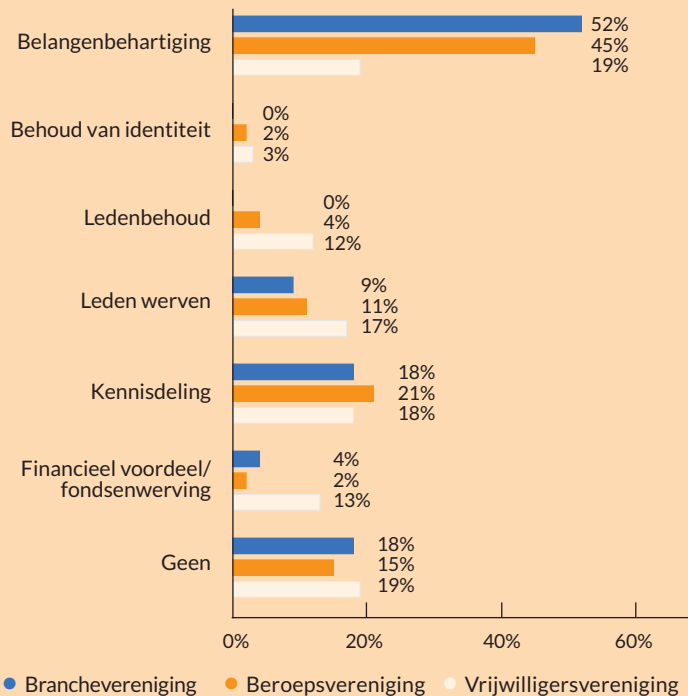
Succes van de samenwerking claimen

Hoe kun je de belangrijkste nadelen van samenwerken kleiner maken? Tim van der Rijken, gepromoveerd op samenwerkende brancheorganisaties en ervaren verenigingsbestuurder en -adviseur, herkent de nadelen die verenigingen aanwijzen en zelf benoemen uit het onderzoek. Waar het gaat om vragen rond positionering adviseert hij om op tijd stil te staan bij de-

Wat doen verenigingen voor Nederland? Alles

vraag hoe je over de samenwerking communiceert. Zorg ervoor dat alle logo's erbij staan als je een bericht uitstuurt. Spreek vooraf af wie het woord voert, dat hij namens de samenwerking spreekt, en wanneer je naar buiten gaat met wat. Laat zien dat het om een samenwerking gaat en wie bijdragen. "Dat maakt

Meer samenwerken

n=443

Panteia

Ongeveer de helft van de
verenigingen ziet alleen voordelen
van samenwerken

de kans kleiner dat iemand de show steelt, wat het vertrouwen schaadt. Dan heb je toch echt een probleem. Wanneer het gaat om het terugkoppelen naar je achterban is mijn advies om niet te bescheiden te zijn over jouw bijdrage in de samenwerking. Successen van een koepel of ander verband waar jouw vereniging lid van is mag je ook claimen, het liefst vertaald naar jouw leden. Zij hebben er immers aan meebetaald.”

Alleen ga je sneller

Anneroos Blok, junior accountmanager bij Wissenraet Van Spaendonck zegt over tijd: “We zeggen niet voor niets ‘alleen ga je sneller, samen kom je verder’. Wat je kunt doen om de samenwerking te bespoedigen en geen onnodige vertraging op te lopen, is door in het begin heldere afspraken te maken over de samenwerking, het liefst op papier. Hierbij kun je denken aan de volgende punten:

- Is er een onafhankelijke projectleider?
- Begroting?
- Welke verdeelsleutel gebruiken we voor de financiering?
- Zetten we bureamedewerkers in?

Evalueer de samenwerking ook aan de hand van de opgestelde afspraken. Dit bespoedigt de samenwerking, geeft ruimte voor verbetering en voorkomt vertraging. En het zorgt ervoor dat je een samenwerking, indien nodig tijdig stopt en niet te lang laat voortkabbelen als het te weinig oplevert of waarde toevoegt.”

Langzaamste partner

Van der Rijken voegt hieraan toe: “Dat samenwerken veel tijd kost, klopt. Zeker als het doodloopt is dat jammer. Maar dan heb je toch wat geleerd. Heb je het gevoel dat je steeds moet wachten op een ander, dan kan dat ook kloppen. De samenwerking gaat zo langzaam als de langzaamste partner. Ook dit punt kun je tijdig bespreekbaar maken. Check in het begin van de samenwerking welk mandaat elke deelnemer heeft. De een kan veel zelfstandig besluiten, een ander moet vaak terug naar een bestuur of heeft instemming nodig van een ledenorgaan. Inventariseer wat nodig is om met elkaar tot een echt besluit te komen.”

You win some, you lose some

Identiteit en belang bewaren en samenwerken. Tips van Anneroos Blok

- Het is voor samenwerkende verenigingen belangrijk dat zij het gezamenlijke doel van de leden helder voor ogen hebben. Blijft dat gezamenlijke doel nastreven. Check ook regelmatig bij de leden of de vereniging zich nog op de juiste onderwerpen richt.
- In de belangenbehartiging is het belangrijk om op basis van een stakeholderanalyse een goed beeld te krijgen van hoe het speelveld eruit ziet en met welke andere verenigingen/organisaties je kunt optrekken op bepaalde onderwerpen. Zijn er onderwerpen waarop je elkaar niet vindt? Spreek dit naar elkaar uit en sluit deze onderwerpen dan ook uit in de samenwerking. Iedere partij kan op deze onderwerpen zijn eigen lobby voeren. Beter transparant aan de voorkant, dan gedoe achteraf.
- Als we kijken naar vereniging 3.0 zien we dat een alliantie/samenwerkingsverband een belangrijke bijdrage kan leveren aan het bereiken van een gezamenlijk (maatschappelijk) doel. Dat betekent ook dat je soms als vereniging over een (deel) van je eigen belang heen moet stappen en niet altijd direct als enige partij in de schijnwerpers staat. Accepteer dat dit een samenwerkingspartner of het samenwerkingsverband kan zijn. Wees tevreden met het bereiken van het doel, want daar gaat het om. Zorg voor goede communicatie naar de leden, neem ze mee in het proces, welke rol heb je als vereniging gevoerd en welke resultaten zijn bereikt?
- Er komen situaties in de samenwerking voor waar je als vereniging over het eigen belang heen moet durven stappen. Samenwerking kan veel opleveren, maar soms moet je ook je verliezen incasseren. Kortom, ‘you win some, you lose some’.

Wil je het hele rapport over het Nationaal Verenigings Onderzoek lezen, met alle onderwerpen, zoals ledenwinst en -verlies in 2020, bestuurlijke perikelen, organisatie, innovatie, impact en uitdagingen? Kijk op www.denederlandseassociatie.nl en zoek bij Nationaal Verenigings Onderzoek

Melanie de Rooter-Groenewegen /
Onderzoeker / Adviseur bij Panteia.